

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ALAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİMLERİ SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR*

Ferda GÜRGAN ÖZTÜRK¹ Hande DİNÇ²

ÖZET

Günümüzde, bilim, teknoloji ve sanat alanlarında yaşanan hızlı gelişmelere paralel olarak, eğitim sistemlerinin yenilenmesi, buna bağlı olarak öğretmen yetiştirmedeki sorunların saptanması ve sorunların çözülmesi zorunlu duruma gelmiştir. Bu gelişmeleri takip eden ve katkıda bulunan nitelikli öğretmenlerin artması modern çağı yakalamanın temel koşuludur. Ülke sorunlarının çözülmesi ve kalkınmasına yönelik olarak yüksek nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi, çağdaş üniversitelerin önemli bir parçası olan lisansüstü eğitimle mümkündür. Bu araştırmada, öğretmenlik yaparken aynı zamanda lisansüstü öğrenimine devam eden müzik öğretmenlerinin lisansüstü öğrenimleriyle ilgili yaşadıkları sorunların çeşitli açılardan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla lisansüstü eğitim görmekte olan müzik öğretmenlerinin eğitimlerini sürdürürken karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Mevcut araştırmada, araştırmaya katılan 34 müzik öğretmenin lisansüstü eğitim yaparken karşılaştıkları sorunlar, görüşme formlarıyla değerlendirilmiştir. Müzik öğretmenlerinin çalıştığı kurumdan izin almak, öğrenci sayısının fazlalığı, ders yükünün fazla olması, maddi zorluklar, ulaşım zorlukları gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiş ve belirlenen sorunlara çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Eğitimi, Lisansüstü eğitim, Eğitimde sorunlar

* Bu çalışmanın özeti ve sonuçları, Öğretmen Yetiştirme Politika ve Sorunları Uluslararası Sempozyumu IV-İspite 2014' te sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, ferdaoz(at)gazi.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, handedinc89(at)gmail.com

MUSIC INSTRUCTORS WHO SIMULTANEOUSLY RECEIVE POSTGRADUATE EDUCATION: THE PROBLEMS THAT THEY FACE DURING THEIR STUDIES

ABSTRACT

Today, parallel to the rapid changes in science, technology and art, the renewal of the education systems, accordingly detecting the problems occurring during teacher education and solving the problems has become mandatory. The fundamental condition of catching up with the modern era is increase in the number of qualified teachers who follow these changes and make a contribution. Raising highly qualified teachers based on solving the country's problems and development, is possible with graduate education which is an important part of modern universities. This study aims to analyze music instructors' problems during their postgraduate education who work as an instructor and continue their graduate education at the same time in various perspectives. With this purpose, this study tried to detect the music instructors' views about the problems that they encounter during their graduate education. The sample of this study is detected with the maximum diversity sampling, which is one of the oriented sampling methods. In this research, the problems that 34 music instructors encounter during their graduate education were detected with meeting forms. In this study, it was detected that music instructors encounter problems such as getting permission from the institution they work for, surplus of number of students, high course load, financial difficulties and transportation difficulties and resolution advisory was given for the detected problems.).

Keywords: Graduate education, instructor education, problems in education.

Gürkan Öztürk, Ferda ve Dinç, Hande. " Lisansüstü Eğitim Alan Müzik Öğretmenlerinin Eğitimleri Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar". *idil* 5.21 (2016): 505-520.

Gürkan Öztürk, F. ve Dinç, H. (2016).Lisansüstü Eğitim Alan Müzik Öğretmenlerinin Eğitimleri Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar *idil*, 5 (21), s.505-520.

Giriş:

Günümüzde, bilim, teknoloji ve sanat alanlarında yaşanan hızlı gelişmelere paralel olarak, eğitim sistemlerinin yenilenmesi, buna bağlı olarak öğretmen yetiştirmedeki sorunların saptanması ve bu sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Bilgi, iletişim ve teknolojiadaki değişimler eğitimi büyük ölçüde etkilemektedir. Bu doğrultudaki değişimde müzik öğretmenlerinin kalitesinin de önemi büyüktür (Ho, 2009). Bu gelişmeleri takip eden ve katkıda bulunan nitelikli öğretmenlerin artması modern çağı yakalamanın temel koşuludur. Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi, çağdaş üniversitelerin önemli bir parçası olan lisansüstü eğitimle mümkündür. Lisansüstü eğitim genel olarak toplumların gereksinim duyduğu bilim insanını, araştırmacıları ve yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirmek için verilen programlı bir eğitimidir (Bülbül, 2003).

Lisansüstü eğitim, üniversite enstitülerinde dört yıllık lisans eğitiminin ardından yapılan ve uzmanlaşmaya yönelik eğitimidir. Lisansüstü eğitim, lisans öğretimine dayalı tezli ve tezsiz yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sanat dallarında yapılan sanatta yeterlik çalışması ve bunların gerektirdiği eğitimin bilimsel araştırma ve uygulama aşamalarından oluşmaktadır. Tezli yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamak, Tezsiz yüksek lisans programının amacı da, öğrenciye mesleki konularda derin bilgi kazandırmak ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermektir. Doktora programının amacı ise, öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır. Sanatta yeterlik çalışması da, özgün bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan bir yükseköğretim programıdır (Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği).

Yükseköğretim kurumları bilim ve teknolojinin ilerlemesini sağlamak, araştırma ve öğretim yapmak, ülke sorunlarına çözüm yolları önermek, toplumun gereksinim duyduğu yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmek, yayın yapmak gibi işlevlere sahiptir (Karakütük, 2009). Yükseköğretimin her bir kademesinde ülkenin ve toplumun ihtiyacına yönelik bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. Lisansüstü eğitim de, araştırma yoluyla bilime katkıda bulunacak ve gelişen toplum ihtiyacını karşılayacak bilim

adamı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Varış, 1972). Ülkemizde 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunuyla 1982-83 den bu yana Müzik Eğitiminde lisansüstü eğitim verilmektedir (Uçan, 1997). Müzik öğretmenlerinin ilgi duydukları alanda araştırma yapmayı öğreten, bilim üreten ve bilim adamı yetiştirmeyi amaçlayan lisansüstü eğitim almaları önemlidir.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi tarafından yapılan “çağdaş öğretmen” tanımlamasında öğretmenlerin lisans sonrası öğrenim yapması ve bakanlığın öğretmenleri eğitim alanında lisans sonrasında öğrenim yapmaları için teşvikler uygulanması istenmiştir (MEB, 2001). Öğretmenlerin lisansüstü eğitimi Milli Eğitim Şura’larında da gündeme gelmiştir. Örneğin 15. Milli Eğitim Şura’sında öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora yöneltilmelerini konusunda bir karar alınmıştır. 18. Milli Eğitim Şura’sında da öğretmenlerin kişisel gelişimleri açısından üniversiteler ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında gerekli koordinasyonla uzaktan veya örgün eğitim yoluyla yüksek lisans ve doktora eğitimi almaları sağlanması, yüksek lisans ve doktora eğitiminin özlük ve yükselme haklarında etkili olması kararları alınmıştır.

MEB 2010-2014 stratejik planında, 8. tema olarak belirlediği “Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi” başlığı altında politika ve strateji olarak iyi eğitilmiş ve yüksek düzeyde motive edilmiş öğretmenlerin kaliteli eğitimin en önemli unsuru olduğunu belirtilmektedir. Öğretmen eğitiminin geliştirilmesinin yanında öğretmenlerin kendi alanlarındaki kariyer gelişimlerinin de destekleneceği belirtilmekte ve açık öğretim programı uygulayan üniversiteler ile işbirliği yapılarak tüm personelin alanlarında yüksek lisans derecesi alması teşvik edileceği ifade edilmektedir (MEB, 2009:161-162).

Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Verilerine göre 2014 yılında Türkiye genelinde lisansüstü eğitim alan müzik öğretmenlerinin toplam sayısı 996’dır. Öğretmenlerin % 54’ünün tezli yüksek lisans, % 45’inin tezsiz yüksek, % 1’ini de doktora eğitimi aldığı görülmektedir. (Tablo 1)

Tablo 1. Öğretmen sayısı

Lisansüstü	Sayısı	%
Tezli Yüksek Lisans	536	54
Tezsiz Yüksek Lisans	448	45
Doktora	12	1
Toplam	996	100

Yükseköğretimde hizmet kalitesi de gittikçe önemli bir hale gelmektedir. Ayrıca, lisans öğrencileri çok sayıda akademik eğitim alırken, lisansüstü araştırmalar yetersiz kalmaktadır (Angell, Heffernan, Megicks, 2008). Günümüzde müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitimi çeşitli yönleriyle inceleyen araştırmalar görülmektedir.

Demirbatır (2001), ülkemizde 2001 yılına kadar müzik eğitimi alanında 199 adet yüksek lisans tezi, 29 adet doktora tezi yapıldığını saptamış, ülkemizde müzik eğitimi alanında lisansüstü programlarının henüz gelişmekte olduğu sonucuna varmıştır.

Özmenteş (2003), Müzik öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitimden beklentileri ve lisansüstü öğrenim görme nedenleri ile öğrencilerin; program, öğretim üyeleri, ders ve konu içerikleri, öğretim yöntemleri ve değerlendirme ölçütleri hakkındaki görüşlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, lisansüstü eğitimden beklentiler ve lisansüstü eğitim alma nedenleri açısından belirtilen görüşlerde benzerliklere rastlanmış, ayrıca öğretim sürecinde tüm öğeler ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşlere ulaşılmış ve öğrencilerin, kendi ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda program ile ilgili önerileri belirlenmiştir.

Berki ve Sağer (2003), üniversitelerimizin müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülmekte olan doktora derslerinin önemli bir kısmının lisans ve yüksek lisans dersleriyle benzerlik gösterdiğini ve yurt dışında lisansüstü programlarda yer alan derslerin dar alanda uzmanlaşma mantığına paralel olarak oluşturulduğunu belirtmişlerdir.

Bilen (2004), Lisansüstü müzik öğretmenliği programlarının karşılaştırmasını yaparak, genel çerçevede Türkiye'deki lisansüstü müzik öğretmenliği programlarını incelemiş, programların olumlu yönlerinden yararlanarak programda yer alması uygun görülen ders kategorileri ile ilgili önerilerde bulunmuştur.

Eskioğlu (2007) Türkiye, Kanada, Norveç, ABD ve Avustralya'dan seçilen üniversitelerde uygulanmakta olan müzik öğretmenliği lisansüstü ders öğretim programlarındaki araştırma alanı derslerini karşılaştırmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda tüm ülkelerin ilgili birimlerinin araştırma alanı ders tanımlarını standart bir künye ile vermeleri, Türkiye'de alan derslerinin çeşitlendirilmesi ve niteliklerinin geliştirilmesi, ders kitaplarının yazılması ve bu dersleri verecek uzmanların yetiştirilmesi önerisinde bulunmuştur.

Can, Can ve Bağcı (2009), Türkiye'de müzik öğretmenliği lisansüstü eğitim programlarını değerlendirerek lisansüstüne giriş sınavları, program içeriği ve lisansüstü düzeyde üretilen araştırmaları incelemiş, Marmara ve Abant İzzet Baysal Üniversiteleri'nin lisansüstü ders programları öğretim elemanlarının bakış açısıyla değerlendirerek çeşitli çözüm önerileri sunmuştur.

Güdek (2009), Türkiye'de müzik eğitimi alanında bilimsel ve sanatsal gelişmenin önemli bir aşaması olan lisansüstü eğitimi değerlendirerek araştırma görevlilerinin bu alanda karşılaştığı sorunları belirleyerek çözüm önerileri getirmiştir.

Köse (2009), tarihsel süreç ve günümüzdeki görüntüsü ile müzik eğitiminde lisansüstü programları genel bir bakış açısıyla irdelemiştir.

Tarman (2009), Müzik öğretmenliği lisans ve lisansüstü programları için yeniden yapılanma zorunluluğu olduğunu belirtmiştir.

Orhan (2012) 1992-2011 yılları arasında viyolonsel alanında yapılmış yetmiş beş lisansüstü tezi tarayarak konularına göre sınıflandırmıştır.

Tecimer (2012), Müzik öğretmenliği Lisansüstü programlarının, müzik öğretmenliği lisans düzey programlarında eğitim öğrenim verecek olan geleceğin öğretim elemanlarının, müzik öğretmenliği programına uygun alanlarda, kapsamlı bir programda yetiştirilmeleri amacıyla yaptığı çalışmasında müzik öğretmenliği bilim dalı için lisansüstü model program önerisinde bulunmuştur.

Demirbatır (2014), müzik eğitimi doktora programlarını Uludağ üniversitesi örneği çerçevesinde değerlendirmiştir. Özellikle doktora düzeyinde ülkemizde yeterli müzik eğitiminin olmadığını vurgulayarak, Uludağ Üniversitesi'nde uygulanan

programla ilgili eğitimi, müfredat ve uygulama açısından değerlendirerek ders tanıtımlarında bulunmuştur.

Görüldüğü gibi, Türkiye’de yapılan müzik eğitiminde lisansüstü sorunların belirlenmesi ve programlara yönelik çalışmalar henüz sayıca az olmakla birlikte bu alanda birikimin oluşmasına ve bilimsel araştırma geleneğinin kurulmasına ilişkin çalışmalar olmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Etkili ve verimli bir kariyer için lisansüstü eğitimin kalitesi çok önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapmaya özendirilmesi konuyu daha önemli hale getirmektedir. Bu çerçevede öğretmenlik yaparken aynı zamanda lisansüstü öğrenimine devam eden müzik öğretmenlerinin öğrenimlerinde yaşadıkları sorunların belirlenmesi önemlidir. Bu araştırma, müzik öğretmenlerinin lisansüstü eğitimlerini sürdürürken karşılaştıkları sorunları belirlemek ve günümüzde, bilim, teknoloji ve sanat alanlarında yaşanan hızlı gelişmelere paralel olarak lisansüstü eğitimin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara ışık tutmak amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Müzik öğretmenlerinin lisansüstü eğitimleri sürecinde karşılaştıkları sorunların incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlanmıştır (Yıldırım, Şimşek, 2005, 39).

Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Tablo 2’ de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 2013-2014 eğitim-öğretim yıllarında farklı illerde görev yapan öğretmenlere ait kişisel bilgiler yer almaktadır. Çalışma grubunu farklı mesleki deneyime sahip ve farklı üniversitelerin lisansüstü eğitim programlarında eğitim gören 34 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 2. Çalışma Grubuna Ait Kişisel Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Hizmet Yılı	Görev Yaptığı Yerleşim Birimi	Lisansüstü Eğitim Yaptığı Üniversite	Eğitim Durumu
Ö-1	Kız	5	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-2	Erkek	5	Niğde	Niğde Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-3	Erkek	2	Niğde	Niğde Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-4	Kız	3	Isparta	Gazi Üniversitesi	Doktora

Ö-5	Kız	3	Antalya	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-6	Kız	2	Sivas	Cumhuriyet Ün.	Yüksek Lisans
Ö-7	Erkek	4	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-8	Erkek	5	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-9	Erkek	3	Yozgat	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-10	Erkek	2	Niğde	Niğde Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-11	Kız	3	Kırıkkale	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-12	Kız	3	Antalya	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-13	Kız	2	Aydın	Pamukkale Ün.	Yüksek Lisans
Ö-14	Erkek	4	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-15	Erkek	5	Ankara	Gazi Üniversitesi	Doktora
Ö-16	Erkek	1	Yozgat	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-17	Erkek	2	Niğde	Niğde Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-18	Kız	3	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-19	Kız	2	Mersin	Selçuk Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-20	Erkek	4	Mersin	Selçuk Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-21	Kız	2	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-22	Erkek	4	Ankara	Gazi Üniversitesi	Doktora
Ö-23	Kız	2	İzmir	Pamukkale Ün.	Yüksek Lisans
Ö-24	Kız	2	Antalya	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-25	Kız	3	Sivas	Cumhuriyet Ün.	Yüksek Lisans
Ö-26	Erkek	2	Çankırı	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-27	Kız	2	İstanbul	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-28	Kız	3	Denizli	Pamukkale Ün.	Yüksek Lisans
Ö-29	Erkek	4	Ankara	Uludağ Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-30	Erkek	4	Samsun	Gazi Üniversitesi	Doktora
Ö-31	Kız	1	Yozgat	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-32	Erkek	2	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans
Ö-33	Erkek	2	Kahramanmaraş	İnönü Üniversite	Yüksek Lisans
Ö-34	Kız	3	Ankara	Gazi Üniversitesi	Yüksek Lisans

Araştırma verilerinin toplanmasında, uzman görüşleri alınarak hazırlanan nitel araştırma veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Sorular üzerinde önerilen düzeltme ve eklemelerin yapılmasının ardından müzik öğretmenliği alanında yüksek lisans yapan bir öğrenci ile pilot görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede elde edilen verilerin dökümü yapılarak veri toplama aracında gerekli düzenlemeler yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna son biçimi verilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla görüşme formu elektronik posta ile gönderilmiştir.

Araştırmaya katılan 34 müzik öğretmeninden 4 doktora 30 yüksek lisans öğrencisinin görüşme formları değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan görüşmeler içerik analizi yaklaşımı ile analiz edilmiş ve toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkileri gösteren tablo oluşturulmuştur. Katılımcılar öğretmen olduğu için mesleğin ilk harfi olan Ö ile birlikte her katılımcıya 1'den 34'e kadar numara verilmiştir.

Bulgular

Türkiye’de müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen bulgulara göre çalıştıkları ve lisansüstü eğitim aldıkları kurumlarda sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara yönelik içerik analizi tablo 3’de görülmektedir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda sorunlarının: Lisansüstü eğitim kurumundan, çalıştıkları kurumdan ve diğer sorunlardan kaynaklandığını belirtmektedirler.

Tablo 3. Lisansüstü Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar

Sorunlar	n	Kategori	Sayı
Danışman seçimi ve ilgisizliği	4	Lisansüstü eğitimden kaynaklanan sorunlar	12
Bazı derslerin o alanda uzman olmayan öğretim üyeleri tarafından verilmesi	3		
Seçmeli derslerin az olması	1		
Ders içeriklerinin güncel olmaması	3		
Alanla ilgili kaynakların büyük çoğunluğunun yabancı dilde olması	1		
Okul yönetiminden izin alma	5	Çalıştıkları kurumdan kaynaklanan sorunlar	16
Çalıştığı kurum ve lisansüstü eğitim aldığı kurumun farklı illerde olması	8		
Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmenlere tanıdığı öğrenim hakkı izninin yetmemesi	3		
Ekonomik	3	Diğer sorunlar	5
Sosyal çevre oluşturmama	1		
Okulda öğretmenler arasında yaşanan sorunlar	1		
Sorun yaşamayanlar	1	Sorunu Olmayan	1
Toplam			34

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi öğretmenlerin lisansüstü eğitim sürecinde kaynaklanan sorunlarının başında “Çalıştıkları kurumdan kaynaklanan sorunlar” kategorisi en yüksek frekansa sahiptir. Öğretmenler bu kategoride, “Çalıştığı kurum ve lisansüstü eğitim aldığı kurumun farklı illerde olmasına”, “Okul yönetiminden izin alma” ve “Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmenlere tanıdığı öğrenim hakkı izninin yetmemesi ”ne yönelik sorun yaşadıklarını görüş olarak bildirmişlerdir. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda görülmektedir:

Ö-6: “Okul idaresi tarafından yapılan ders programım yüksek lisans derslerime göre ayarlanmıyor. Bu durumda enstitünün belirlediği ders zamanları okul dersleriyle çakışıyor ve derslere devam da zorluk çekiyorum. Bu durumun asıl sebebi ise Milli Eğitim tarafından lisansüstü eğitim gören öğretmenlere yeteri kadar izin hakkı tanınmaması.”

Ö-1: “Çalıştığım il ve eğitim gördüğüm ilin farklı illerde olması eğitimimi engelleyen en büyük sorun. Okul yönetimi izin konusunda sorun çıkarmasa bile bu durum barınma sorunları ve her hafta yapılan yolculuk çilesine çare olmuyor. Maaşımın çok büyük bir kısmı yol masrafları ve barınmaya gittiği için büyük zorluk yaşıyorum.”

Ö-3: “En büyük sorunum yolculuk Ankara-Yozgat arası her hafta gidip gelmek hiç kolay değil. Bu yolculukların getirdiği maddi sıkıntılar da cabası. Okul müdürümün izin konusunda anlayışlı olması durumu çekilebilir hale getirirse de diğer idareciler hiç tolerans göstermiyor. Enstitümde yapacağım herhangi bir çalışma veya araştırma için her seferinde doktor raporu almak zorunda kalıyorum. Çoğu durumda da aldığım bu raporlar öğretmenler arkadaşlarım tarafından keyfi bir durummuş gibi görülüp fazla çalışmayıp sürekli tatil yapan bir öğretmenmişim imajı çiziliyor. Bu ve buna benzer pek çok durum hem çalışma hayatımı hem de eğitimimi olumsuz yönde etkiliyor.”

Ö-13: “Okul yönetiminin izin konusunda sıkıntı çıkarmamasına karşın enstitüdeki öğretim üyelerinin bir bölümü derslere devam konusunda anlayışlı davranmıyor. Milli eğitime bağlı olarak çalıştığımız için ders saatleri çakıştığında derslere devam etmede zorluk yaşanıyor.. Öğretim üyelerinin bir kısmı bu durumda lisansüstü eğitimin önemli ve özveri isteyen bir süreç olduğunu bu

süreçte karşılaşılan zorlukların öğrenciyi ilgilendirdiğine dair ifadeler kullanıyor.”

Ö-32: “Enstitüdeki öğretim üyeleri her konuda oldukça anlayışlı davranıyor ve ellerinden gelen kolaylığı sağlamaya çalışıyor. Tek sorun derslerin yapılmayacağının bir hafta önceden haber verilmemesi. Görev yaptığım okul için şunları söyleyebilirim: Her okul müdürü izin konusunda kendi görüşü doğrultusunda davranıyor ve genelde öğretmenlerin okul dışında kendilerini geliştirmesine yönelik çalışmasına sıcak bakmıyor. Öğretmenin lisansüstü eğitim görmesi sebebiyle okuldaki asli görevlerini aksatacaklarına dair yanlış bir düşünce hakim. Ayrıca bazı okul müdürlerinden eğitim için bir gün bile izin almak çok zorken bazı müdürler iki tam gün izin verebiliyor. Kısacası eğitim için verilen izinler konusunda büyük bir belirsizlik var.”

Ö-29: “Farklı illere gelip gitme süreci hem parasal hem de fiziksel açıdan oldukça yıpratıcı. Çalıştığım kurumdan da her hafta izin almak hiç kolay olmuyor.”

Öğretmenlerin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların ikincisi ise “Lisansüstü eğitimden kaynaklanan sorunlar” kategorisidir. Burada öğretmenler “Danışman seçimi ve ilgisizliği” ile “ders içeriklerinin güncel olmaması” ve bazı “derslerin o alanda uzman olmayan öğretim üyeleri tarafından verilmesi” sorunuyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca “Seçmeli derslerin az olması” “Alanla ilgili kaynakların büyük çoğunluğunun yabancı dilde olmasına yönelik sorun yaşadıklarını görüş olarak bildirmişlerdir. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda görülmektedir:

Ö-21: “İstediğim danışman dışında birinin verilmesi en büyük sorunum. İlk başta istediğim danışmanla çalışma fırsatı bulamadım. Bu durum da uzun bir süre düzeltilmemesi insanın yüksek lisans yapma isteğini düşürüyor.

Ö-5: “Ders seçim ekranında isme bakılarak tercih yaptığımız bazı dersler o kadar boş ki bunu ancak dersi alınca öğrenebiliyoruz maalesef. Seçmeli derslerle ilgili bir başka sorunsu çok sayıda benzer ders olması ve çoğu dersin lisans derslerinin devamı niteliğinde olması. Bunların yerine çok daha geliştirici dersler eklenebilir.”

Ö-10:"Derslerin adıyla işlenişleri çelişiyor. Çok geliştirici gibi gözükken bazı derslerin içi boş ve gerektiği gibi işlenmiyor. Ayrıca üniversite bünyesinde teknoloji kullanımı ve notalara ulaşabileceğimiz imkân olmalı."

Öğretmenlerin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıkları diğer sorunlar ise "Ekonomik Sorunlar", "Sosyal Çevre Oluşturamama" ve "Okulda Öğretmenler Arasında Yaşanan Sorunlar" olarak belirlenmiştir. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda görülmektedir:

Ö-3:"Okul idaresinin göstermiş olduğu anlayışı bazı meslektaşlarımız imtiyaz olarak görüyor. Çalışma arkadaşlarımdan kimi anlayışlı davranıp yardımcı olmaya çalışıyor kimi ise lisansüstü eğitim görmediği halde kendi programında da benimkine benzer değişiklikler yapılmasını istiyor.

Ö:5: " Lisansüstü eğitim gördüğüm ve çalıştığım kurumun birbirinden çok uzak iller olması nedeniyle maaşımın büyük çoğunluğu yol ve barınma masraflarına gidiyor. Bu durumda ekonomik anlamda büyük sıkıntılar yaşamama sebep oluyor.

Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlarla ilgili en az frekansa sahip kategorideki diğer sorunlarda ise, ekonomik sorunlar, sosyal çevre oluşturamama sorunu ve okulda öğretmenler arasında yaşanan sorunlardan söz edilmiştir.

Sonuç, Tartışma Ve Öneriler

Bu araştırma genel çerçeve içinde Müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Bulgularda birbirine benzer öğretmen sorunlarına rastlanmıştır. Öğretmenlerin sorunları arasında benzerliklerin olması lisansüstü eğitimde aynı sorunların yaşandığı sonucunu çıkarmaktadır. Bu kapsamda en fazla "çalıştıkları kurumdaki kaynaklanan" sorunlarının olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar daha çok çalıştığı kurum ve lisansüstü eğitim aldığı kurumun farklı illerde olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun sebebi lisansüstü eğitim yaptıkları enstitüdeki ders saatlerinin öğrenciye göre ayarlanmaması ve görev yaptıkları okul yönetiminden ders saatlerini planlamada, izin almada olumlu yaklaşımların olmaması ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere tanıdığı öğrenim hakkı izninin yetmemesi olarak görülmektedir. Müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin görüşlerinden

elde edilen bulgular, Nayır (2007) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Nayır “Ankara’da eğitim bilimleri alanında lisansüstü öğrenim görmekte olan öğretmen, yönetici ve müfettişlerin sorunları” nı incelediği yüksek lisans tezinde; öğretmen, yönetici ve müfettişlerin derslere devam etmede sorunlar yaşadığını ve bu sorunların hem kurumdan hem de üniversitelerden kaynaklı olduğunu belirtmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin “Lisansüstü eğitim kurumundan kaynaklanan” sorunlarının başında danışman seçimi ve ilgisizliği gelmektedir. Fakültelerdeki öğretim üyeleri aynı zamanda lisansüstü eğitim derslerine girmekte ve tez danışmanlığı yapmaktadır. Nitelikli bir tezin ortaya çıkmasında öğrencinin çalışkan ve nitelikli olmasının yanı sıra tez danışmanının rolü de çok önemlidir. Lisansüstü öğrenime devam eden müzik öğretmenleri bazı derslerin o alanda uzman olmayan öğretim üyeleri tarafından verildiğini ifade etmektedirler. Tecimer’de (2012) araştırmasında bu konuyu vurgulayarak bazı derslerin o alanda uzman olmayan öğretim üyeleri tarafından verildiğini ve müzik öğretmenliği lisansüstü programlarda yer alması gereken temel müzik derslerinin lisansüstü programda yer almadığını veya olsa bile çeşitlerinin ve saatlerinin yetersiz olduğunu vurgulamaktadır.

Yükseköğretimin çeşitli kademelerinde yapılacak eğitim için nitelikli öğretim üyelerine gereksinim vardır. Lisansta başarılı olan bir öğretim üyesinin yüksek lisansta başarısız olabileceği göz ardı edilmektedir. Ancak, lisansüstü eğitim daha nitelikli öğretim üyelerini gerektirmektedir. Günümüz yükseköğretim sisteminde lisansüstü eğitimin kendine özgü bir öğretim üyesi kadrosu bulunmamaktadır. Lisansüstü müzik eğitimi programlarına yalnızca aktif araştırmacı niteliklere sahip öğretim üyelerinin katılımları sağlanmalıdır. Nitelikli insanların ancak nitelikli öğretim üyeleri ile yetiştirilebileceği gerçeği, lisansüstü eğitimin önemini artırmaktadır.

Diğer bir sorun ise ders ve konu içeriklerinin lisansüstü eğitim alan öğretmenler açısından yeterli olmadığıdır. Bilen (2004) araştırmasında bir programın niteliğini salt programda yer alan derslerin belirleyemediğini önemli olanın programda yer alan derslerin içeriğinin nasıl oluşturulduğu görüşündedir. Ders içeriklerinin oluşturularak enstitülerin web sayfalarında yer almasının enstitüler arası bilgi akışını hızlandıracağını açıklamaktadır. Benzer bir araştırmanın ders içeriklerini de kapsayacak biçimde yapılması, daha nitelikli programların oluşturmasına olanak sağlayacaktır.

Lisansüstü eğitim alan müzik öğretmenlerine yönelik yaptığımız araştırma sonuçlarıyla Güdek ’in (2009) “müzik eğitiminde lisansüstü eğitim ve bu programlara kayıtlı araştırma görevlilerinin eğitim sorunları” isimli yaptığı araştırmasında lisansüstü eğitimde ders içerikleri ve ders seçimi, fiziksel alt yapının olmayışı, araştırma ve yayınlardaki yetersizlik, ulusal ve uluslararası etkinliklere katılma, yabancı dil, danışmanlarla ilgili, ekonomik sorunlara ilişkin sonuçlar benzerlik göstermiştir.

Ülke kalkınmasında, bilimsel ve teknolojik alanda ilerleme sağlanmasında, ülkenin gereksinim duyduğu yüksek nitelikli insanların yetiştirilmesinde lisansüstü eğitimin önemli bir yeri bulunmaktadır. Müzik öğretmenliği lisansüstü eğitiminin hedeflerinden biri toplumsal olaylara duyarlı, yaratıcı, bilim ve sanat üreten öğretmenler ve akademisyenler yetiştirmektir.

Lisansüstü eğitimle ilgili sorunların en kısa sürede çözümlenerek ülkenin gereksinim duyduğu bilim adamlarının yetiştirilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de lisansüstü eğitim uygulamalarında yönetsel, eğitsel ve yapısal birçok sorun bulunmaktadır. Sonuç olarak Müzik eğitimi alanındaki lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin sorunlarının olduğu görülmektedir. Sınırlı sayıda yetiştirilebilen yüksek nitelikli kişilerin meslekte ilerleme ve yükselmelerinde sorunlar yaşadıklarını belirttikleri görüşleri değerlendirilerek, ekonomik ve sosyal açıdan yeterli olanaklar sağlanmalıdır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak sunulacak öneriler aşağıda görülmektedir:

Lisansüstü müzik eğitimi programlarına yalnızca aktif araştırmacı niteliklere sahip öğretim üyelerinin katılımları sağlanmalıdır.

Müzik alanındaki lisansüstü eğitim, müzik eğitimcilerinin yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmelerine; çağdaş öğretim yaklaşımları ve teknikleri öğrenebilmelerine; müzik materyallerini inceleyebilmelerine ve program geliştirme tekniklerini öğrenmelerine yönelik olmalıdır.

Müzik öğretmenlerine lisansüstü eğitimde kaynakların yabancı dilde olması nedeniyle tatil dönemlerinde yabancı dil kursları açılmalıdır.

Müzik öğretmenlerinin lisansüstü eğitim alması kolaylaştırılmalı, yasal bir düzenlemeyle öğretmenlerin okul idareleri tarafından lisansüstü eğitime devamlılıkları güvence altına alınmalı ve lisansüstü eğitimi özendirmek amacıyla hiç olmazsa ders döneminde aylıklı izinli olmaları sağlanmalıdır.

Müzik öğretmenlerinin kişisel gelişimleri açısından maddi yönden destek olunmalı ve üniversiteler ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında gerekli koordinasyon sağlanarak uzaktan eğitim yoluyla lisansüstü eğitim almaları zorunlu hale getirilmelidir

KAYNAKLAR

Angell R. J. Heffernan T.W. Megicks P. (2008). “Service quality in postgraduate education”, *Quality Assurance in Education*, Vol. 16 Iss:3, pp.236-254.

Berki, T. & Sağer, T. (2003). Türkiye Üniversitelerinde Müzik Eğitimi Doktora Ders Programları Üzerine Bir İnceleme, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, Malatya, 264-268.

Bilen, S. (2004). Lisansüstü müzik öğretmenliği programlarının karşılaştırması, 1. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bülbül, T. (2003). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Öğretme Öğrenci Seçme Sürecine İlişkin Görüşleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36 (1-2), 167-174.

Can, A. A, Can, Ü. K., Bağcı H. (2009). Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarıyla ve Gerçekleştirilen Araştırmalarla İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri, I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi.

Demirbatır, R. E. (2001). Müzik Alanı Yüksek Lisans, Doktora Ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (1) 123-141.

Demirbatır, R. E. (2014). The Evaluation Of Music Education Doctoral Program In Terms Of Content And Application Within The Scope Of Uludag University Sample, European Journal of Social Sciences Education and Research, vol.2, No.1.

Eskioğlu, I. (2007). Türkiye İle Kanada, Norveç, ABD, Avustralya Ve Avusturya Yükseköğretim Sistemleri İçinde Lisansüstü Müzik Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Güdek, B. (2009). “Müzik Eğitiminde Lisansüstü Eğitim Ve Bu Programlara Kayıtlı Araştırma Görevlilerinin Eğitim Sorunları”, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu.

Ho, W. C. (2009). The role of multimedia technology in Hong Kong higher education music programs Visions of Research in Music Education, 13. Retrieved from.

Karakütük, K. (2009). Lisansüstü Öğretim Sistemleri, Türkiye Lisansüstü Öğretim Sistemi, 2. Baskı. Pegem Akademi Yayıncılık.

Karkın, A.M. (2011). Müzik bilimleri alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(2), 143-149.

Köse, S. (2009). Tarihsel Süreç Ve Günümüzdeki Görüntüsü İle Müzik Eğitiminde Lisansüstü Programlar, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun, 99-110.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı:22683, 01.07.1996.

MEB. (2001) 21. Yüzyıla Gिरerken Türk Eğitim Sisteminin İhtiyaç Duyduğu Çağdaş Öğretmen Profili, Milli Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara: MEB Basımevi. [İnternet-22.03.2016

MEB. (2009). MEB 2010-2014 Stratejik Planı.

Nayır, F. (2007). Ankara’da Eğitim Bilimleri Alanında Lisansüstü Eğitim Görmekte Olan Öğretmen, Yönetici ve Müfettişlerin Sorunları, Yüksek Lisans Tezi.

Özmenteş, G. & Özmenteş, S. (2010). Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitimden Beklentileri Ve Yüksek Lisans Programı İle İlgili Görüşleri. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (17).

Tarman, S. (2009). Müzik Öğretmenliği Lisans Ve Lisansüstü Programları İçin Yeniden Yapılanma Zorunluluğu Ve Bir Model Önerisi. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun.

Tecimer, B. (2012). “Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı İçin Lisansüstü Model Programlar”, 5. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Ankara.

Uçan, A. (1994). Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler-yaklaşımlar, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Varış, F. (1972). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim: Pozitif bilimlerin temel ve uygulamalı alanlarında. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

Yıldırım, A. Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 5. baskı. Ankara: Seçkin yayıncılık, 39.

Yıldırım, Orhan, Ş. (2012). Türkiye’de Viyolonsel Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri, Kastamonu Eğitim Dergisi. 20(2), 701-716.